

บทนำ

ความนำ

ในระยะแรก การติดต่อกำขาย เป็นการนำสินค้าไปแลกเปลี่ยนกัน ทั้งนี้เพราะในขณะนั้น ยังไม่มีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนจึงต้องใช้ทรัพย์สินหรือบริการแลกเปลี่ยนกันโดยตรง ซึ่งไม่สะดวก เพราะต้องหาผู้ที่มีความต้องการตรงกันจึงจะแลกเปลี่ยนกันได้ ต่อมาจึงเริ่มมีการนำโลหะมีค่า เช่น ทอง เงิน มาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ทั้งนี้เพื่อจัดปัญหาอันเกิดจากความยากลำบากในการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันโดยตรงนั่นเอง เมื่อมีการใช้โลหะดังกล่าวมากขึ้น ปริมาณการผลิตจึงไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการได้ ทำให้มีการผลิตเหรียญกษาปณ์และธนบัตรขึ้นเพื่อใช้ทดแทนโลหะที่ลดลง ระบบเศรษฐกิจเริ่มมีความคล่องตัวขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม บางครั้งก็ยังเกิดปัญหาในกรณีการแลกเปลี่ยนจำนวนมาก ๆ ทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการพกพาและไม่สะดวกรวดเร็วจึงเริ่มมีการนำวิธีการให้สินเชื่อ (credit) มาใช้ โดยยอมให้มีการผ่อนชำระหนี้ในภายหลังได้ ด้วยเหตุนี้บัตรเครดิตซึ่งเป็นวิธีการให้สินเชื่อประเภทหนึ่งจึงเข้ามามีบทบาทในสังคม เพราะไม่เพียงแต่จะให้ความสะดวกแก่ผู้ถือบัตรในการซื้อสินค้าหรือบริการเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ธุรกิจเกิดความคล่องตัวอีกด้วย แม้ว่าบัตรเครดิตจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการธุรกิจการค้าก็ตาม หลักกฎหมายในเรื่องนี้ยังสับสนและไม่แน่นอน ความสับสนและไม่แน่นอนนี้จึงเป็นอุปสรรคประการสำคัญในการพัฒนาด้านธุรกิจการค้า

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์

เนื่องจากบัตรเครดิต เป็นสิ่งใหม่สำหรับประเทศไทย จึงทำให้เกิดความสับสนในฐานะทางกฎหมายของบัตรเครดิต ทำให้ยากแก่การนำกฎหมายมาปรับใช้ เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างคู่สัญญาในระบบบัตรเครดิตขึ้น ทั้งนี้เพราะฐานะทางกฎหมายของสัญญาบัตรเครดิตอาจมีรูปแบบของสัญญาหลายอย่าง เช่น สัญญาตัวแทน สัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก สัญญาค้ำประกัน รวมทั้งอาจมีลักษณะเหมือน Letter of Credit และเช็ค วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งที่จะศึกษาถึงฐานะทางกฎหมายของบัตรเครดิต เป็นสำคัญ รวมถึงถึงภาวะการเสี่ยงภัยและความรับผิดชอบของคู่สัญญาในระบบบัตรเครดิต เมื่อเกิดปัญหาในการใช้บัตรเครดิตด้วย ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ก็คือ

(1) เพื่อเป็นการ เสนอแนะให้มีการคุ้มครองผู้ใช้บัตรเครดิตและสร้างหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรการและคุ้มครองผู้เกี่ยวข้องกับระบบบัตรเครดิต

(2) ช่วยให้มีการศึกษาและวิเคราะห์บัตรเครดิตอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง เพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นและกฎหมายอันเป็นประโยชน์หากมีการออกกฎหมายควบคุมบัตรเครดิตในอนาคต

(3) ก่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างผลงานทางวิชาการแก่สถาบันการศึกษาและทั้งยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เกี่ยวกับบัตรเครดิตแก่ประชาชนทั่วไป

ลักษณะและขอบเขตของการศึกษา

ก. ลักษณะของการศึกษา

ในวิทยานิพนธ์นี้จะทำการศึกษาวเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลจาก เอกสาร เป็นส่วนใหญ่ ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อันได้แก่ ภาษาอังกฤษ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ฯลฯ นอกจากนี้ได้ใช้วิธีการสอบถามจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบบัตรเครดิต เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและทำการวิเคราะห์หาคำตอบของปัญหาตามที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นต่อไป

ข. ขอบเขตของการศึกษาวเคราะห์

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขานิติศาสตร์ ดังนั้น ในการศึกษาวิเคราะห์จะเน้นหนักทางด้านกฎหมาย โดยเฉพาะจะใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นหลักในการศึกษาวเคราะห์ รวมทั้ง พ.ร.บ. ประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522, พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505, ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 และพ.ร.บ. ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ด้วย

และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศจะทำการศึกษาวเคราะห์ถึงกฎหมายอันเกี่ยวกับสินเชื่อสำหรับผู้บริโภค อันได้แก่ Consumer Credit Protection Act 1968 ของประเทศสหรัฐอเมริกา และ Consumer Credit Act 1974 ของประเทศอังกฤษ โดยจะทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป